

A Kúria a Független Rendőr Szakszervezet (ügyintéző: dr. ... jogtanácsos) által képviselt felperesnek - a dr. ... jogtanácsos által képviselt Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Debreceni Munkaügyi Bíróságnál 6.M.795/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.21.469/2011/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Kúria a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.21.469/2011/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes a peresített időszakban az alperes ... Igazgatóság ...i Osztály ... Alosztály állományában motorosjárőr, illetőleg járőrvezetői beosztásban teljesített szolgálatot. Szolgálati panasza elutasítását követően előterjesztett módosított keresetében 1996. szeptember 2-től 2005. december 31-ig terjedő időszakban minden év március 1-jétől október 31-ig a szolgálati viszonyban eltöltött idejét kedvezményesen, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. évi törvény (Hszt.) 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján 1,2-szeresen kérte számítani.

A Debreceni Munkaügyi Bíróság a 6.M.795/2010/11. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes vezényléses rendben 8 órás, illetve 12 órás szolgálati időbeosztásban látta el feladatait. A munkaköri leírása szerint a szolgálat ellátása során köteles volt a részére meghatározott járőrvonalra, illetve járőrkörzetre vonatkozó feladatokat végrehajtani, a kiadott parancsokat, utasításokat, intézkedéseket, rendeleteket maradéktalanul teljesíteni, azoknak érvényt szerezni. Szolgálatát a részére meghatározott szolgálati öltözetben és a

rendszeresített szolgálati felszereléssel látta el.

A felperes a szolgálatteljesítése ellátása során részt vett delegációk felvezetésében, különböző jellegű veszélyes szállítmányok kísérésében, biztosításában, forgalomirányításban. Feladatkörébe tartozott a megállítás, nyomon követés és a szolgálat érdekében köteles volt megkülönböztető jelzés használatára.

A munkaügyi bíróság az ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes keresetében állított fokozott igénybevétel és veszély fennálltát a Hszt. 3. § (1) és (2) bekezdésében foglalt speciális jellegű szolgálatteljesítéshez képest szükséges vizsgálni. A perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy motoros járó, járórvezetői szolgálati beosztásában tevékenységét a napi szolgálatteljesítési ideje 50 %-át meghaladóan fokozott igénybevétel és veszély között végezte. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a felperes ezen bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni.

Az elsőfokú bíróság nem fogadta el a felperesnek az egyéni védőeszköz állandó, vagy tartós használatára vonatkozó érvelését sem, mert álláspontja szerint a motoros járóöröknek rendszeresített öltözködés általában a közlekedéssel együtt járó körülményekhez kapcsolható és nem a fokozott igénybevétel és veszélyhelyzet kivédéséhez szükséges. Alaptalannak találta a felperes azon hivatkozását is, hogy a munkaköri alkalmassági vizsgálat kötelező jellege önmagában igazolja a munkavégzéssel járó veszélyt. Az alkalmassági feltételeknek való megfelelés a szolgálati beosztás ellátásának, vagyis a munkakör betöltésének a feltétele, amely önmagában nem alapozza meg a kedvezményes szolgálati idő számítását.

A lefolytatott bizonyítási eljárás során azt is megállapította, hogy a felperes által hivatkozott, az általa korábban használt motor közlekedésbiztonsági problémáját a munkáltató a perbeli időszakot megelőzően megoldotta. Azon állítás körében, mely szerint a szmog, füst, kipufogógáz jelenléte a szolgálat ellátása során csökkentette koncentrálóképességét, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. Önmagában az a körülmény, hogy a szolgálati ideje alatt szinte folyamatosan motorozott, nem jelenti a fokozott igénybevétel és veszély megállapíthatóságát. Álláspontja szerint a pszichikai ártalmak vonatkozásában annak van jelentősége, hogy a szolgálat ellátására ténylegesen pszichikai megterheléssel járó körülmények között kerüljön sor, és nem annak, hogy a munkaköri leírásban rögzített feladatok ellátása milyen esetleges veszélyhelyzeteket hordoz. A felperes által hivatkozott szakmai képzések folyamatossága önmagában szintén nem alapozta meg a felperes keresetét.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 2.Mf.21.469/2011/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletének indokolásában a fellebbezésben foglaltakra tekintettel hangsúlyozta, hogy az egységes bírói gyakorlat alapján a 2006. január 1. napjától megváltozott szabályozást a korábbi időszakra nem lehet alkalmazni. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntésére (BH 2010.193) utalva megállapította, hogy a felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett döntenie, annak értelmezését nem befolyásolja a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2006. január 1-jétől történő módosítása.

A munkaügyi bíróság jogi álláspontjával egyetértve megállapította, hogy a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja szerinti fokozott igénybevétel és veszély meglétének igazolására. Az a körülmény, hogy a felperes esetenként a Hszt. 3. §-ában foglaltakhoz képest fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó tevékenységet is végzett, még nem alapozza meg a keresetét, mert a perben azt kellett bizonyítania, hogy ezek a körülmények a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában fennálltak, amely kötelezettségének sikerrel nem tudott eleget tenni.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte a felperes által hivatkozott egészségkárosító hatásokat is. A felperes által hivatkozott időjárási viszonyok (eső, meleg), környezeti ártalmak (szmog, füst, kipufogógáz), a motoros ruházat viselésének hátrányai, a közlekedéssel járó balesetveszély és a bűnüldözési tevékenység mint egészségkárosító körülmények csak egyenként értékelhetők, azok nem adódnak össze. A motoros járóőröknek rendszeresített öltözet a közlekedéssel együtt járó körülményekhez kapcsolható és nem minősíthető olyan egyéni védőeszköznek, amelynek állandó, vagy tartós használata önmagában indokoltá teszi a kedvezményes szolgálati idő számítását. A motoros járóőrök ruházata egyfajta szolgálati öltözetnek tekinthető, a bukósisak viselését pedig jogszabály írja elő.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a kedvezményes szolgálati idő számításának két konjunktív feltétele van, a fokozott veszély mellett a fokozott igénybevétel is előírás és a bukósisak, mint egyéni védőeszköz használata csak a fokozottan veszélyes szolgálati beosztással kapcsolatban bírhat jelentőséggel.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és kereseti kérelmének történő helyt adással annak megállapítását kérte, hogy 1996. szeptember 1. és 2005. december 31. közötti időszakban jogosult a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval történő számítására.

Előadta, hogy igényét egyrészt a közlekedésben való részvételre alapozta, amelynek veszélyes jellegét többek között a viselt védőruházat is alátámasztja, melynek értékelése azonban a másodfokú eljárásban nem történt meg. Szerinte nem helytálló az a levont jogkövetkeztetés sem, hogy a fokozott igénybevétel és veszély napi szolgálatteljesítési idő 50 %-át meghaladó mértékét nem bizonyította, mert a perbeli időszakokon belül kizárólag csak a motorozással töltött hónapokra kérte a kedvezményes szorzót, amelynek teljes időtartamában a járművön töltötte el a szolgálatot.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 11. § (1) bekezdésére hivatkozással azt állította, hogy az abban megfogalmazott elv - mely szerint a közbiztonságot és a közrendet ha kell, élete kockáztatásával is köteles megvédeni - nem jelentheti a Hszt. 329. §-ának kiüresedését, mert ennek figyelembevételével egyetlen rendőr sem kaphatná meg a kedvezményes szorzót. A veszélyhelyzet egy állapot, amelynek fennállása nem követeli meg a konkrét veszély, vagy sérelem megtörténtét. Érvelése szerint a motoros járőri beosztása fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásnak minősült. Feladatai közé tartozott körözött személyek elfogása, bűnöző személyek, lopott autók kiszűrése, észlelt bűncselekmények megakadályozása, illetve bűncselekmények eredményeinek lehetőség szerinti elhárítása. Mindezek a feladatok olyan készenléti helyzetet teremtenek, amelyben a járőrnek minden eshetőségre fel kell készülnie, bűncselekmény észlelésekor késlekedés, felkészülési idő nélkül azonnal kell intézkednie. Ugyanez a helyzet áll fenn a balesetek, vagy egyéb, életre, testi épségre veszélyes cselekmények bekövetkezésekor. A járőr feladatát képezi a hajléktalan személyekkel szembeni intézkedés és igazoltatás is, akik között több esetben fordul elő fertőző megbetegedés. A bűncselekmények és balesetek helyszínére sok esetben a járőr ér oda először, biztosítja a helyszínt, ezért ő találkozik először a veszélyes helyzettel, ahol bűnelkövetővel való közvetlen találkozása sem kizárt. A bűncselekmények, balesetek helyszínén elsődleges feladata az élet mentése, továbbá a biológiai anyagmaradványokkal telített helyszínt biztosítása. Álláspontja szerint mindezek kimerítik mind a Hszt. 3. §-a alatt meghatározott élet és testi épségének kockáztatását, mind a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt fokozott igénybevételt és veszélyt, ezért jogosult szolgálati ideje kedvezményes számítására. Tekintettel arra a jogalkotói szándékra, amely alapján 2006. január 1-jét követően a Hszt. 329. §-a már nem tartalmazza az 1,2-szeres szorzó megállapítása esetén a veszélyt, ezért álláspontja szerint nincs szükség a veszélyhelyzetnek az általános veszélyen túl is fennállnia.

A felperes hivatkozott továbbá a fegyveres szervek hivatásos, közalkalmazotti és köztisztviselői állományának munkaköri egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról a szolgálat,

illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint a belügyi egészségügyi szolgálat igénybevételéről szóló 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendeletre, amelynek ha nem felel meg, az a hivatásos állományra való alkalmatlanságot jelenti.

Kiemelte továbbá, hogy a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának 2006. január 1-jét követő módosításából arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó pontosította a kedvezményre jogosító beosztások meghatározását, de nem a kedvezmények körét szélesítette, hanem a korábbi jogszabályi rendelkezés szerinti kedvezményeket pontosította.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az eljáró bíróságok a helyesen feltárt tényállás alapján helytálló jogkövetkeztetést vontak le. Helyesen alkalmazták a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdés szerinti szabályát. Mérlegelésük mindenben megfelelt a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak, azzal a Kúria teljes körben egyetértett.

A felülvizsgálati eljárás kereteiben a bíróság mérlegelése körébe tartozó kérdés - a megalapozatlanság esetét kivéve - nem vizsgálható és nincs lehetőség a lefolytatott bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak igen kivételesen akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes, vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. Ilyen a perbeli esetben nem volt megállapítható.

A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) hasonló tárgyú ügyekben kifejtette, hogy amennyiben a Hszt. valamely kedvezményre, így a szolgálati viszonyban töltött idő 1,2-szeres szorzóval történő számítására való jogosultságot szigorúan körülhatárolt feltételekhez köti, a törvény későbbi, a kedvezmény kiterjesztését célzó, a feltételeket megváltoztató módosítása a korábbi feltételek eltérő értelmezését nem eredményezheti. (BH 2010.193.)

A szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó mondata szerint 2006. január 1-jét megelőzően „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Következésképpen a törvény a kedvezményes számítást a módosítás

előtt szigorú feltételhez kötötte, amitől nem lehet eltekinteni és a perben épp azt kellett vizsgálnia a bíróságoknak, hogy a felperes ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e 1996. szeptember 1-től 2005. december 31-e közötti peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a perben a Pp.164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettség és bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett igazolnia.

A hivatásos állomány tagjai az általánoshoz képest szigorúbb függelmi rendben és fegyelmezettséggel, fokozott pszichikai és fizikai terheléssel, áldozatvállalással, veszélyes helyzetben az élet kockáztatásával végzik feladataikat. Ezért a szolgálati viszony jellegét meghatározó Hszt. 3. § (1) és (2) bekezdése szerinti sajátos szolgálati kötelezettségek között végzett szolgálati tevékenység - ezt meghaladó többlettényállás bizonyításának hiányában - az állomány valamennyi tagját megillető kedvezményről több, átlagot meghaladó kedvezmény igénybevételeire még nem jogosít, melyet az eljáró bíróságok helytállóan hangsúlyoztak.

A Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996.(VIII.31.) Kormányrendelet (R.) 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó, vagy tartós használatával valósítható meg. E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az 1. számú melléklet tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. Kiemelendő, hogy a 2006. január 1-jétől alkalmazandó szabályozás ezen feltétel fennállásától függetlenül jogosítja a közterületi pótlékban részesülőt a szolgálati idő kedvezményes számítására (R. 25. § (5) bekezdés). A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében azonban mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés). Ennek bizonyítására a felperes járőrtársainak tanúvallomásai nem alkalmasak.

Nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló jogszabályok a motoros járőr beosztásba tartozó személyeket nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés

terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke].

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálatteljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben nem volt megállapítható.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett döntenie. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Az a körülmény pedig, hogy a felperesnek a szolgálati motorral történő járőrözése során egyéni védőeszközt kellett használnia, nem a felperesi beosztás, hanem általában véve a közúti közlekedésben történő motorozás jogszabályban előírt feltétele, ezért erre egymagában a szolgálati idő kedvezményes számítása nem alapítható.

A felperes alaptalanul hivatkozott továbbá a szolgálatellátása során fennálló, a légtérben meglévő káros anyagok meglétére, illetőleg károsító hatására is, tekintettel arra, hogy e vonatkozásban állítása igazolására bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. (Pp. 164. § (1) bekezdés)

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet - jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. §, továbbá a Pp. 359/A. § alapján az állam viseli.

Budapest, 2013. március 13.

dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay
Krisztina s.k. előadó bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő